

Opis źródła:

Zarys dziejów powszechnych starożytności na podstawie Pompejusza Trogusa - dzieło historyczne, napisane przez Marka Junianusa Justyniusa, które posiada formę streszczenia pracy Pompejusza Trogusa. Powstało na przełomie II i III wieku i spisane zostało w języku łacińskim. Niżej prezentowany tekst źródłowy jest fragmentem *Zarysu dziejów*, w którym autor pisze o lądowaniu Aleksandra Wielkiego w Azji.

Miejsce i data wydania:

Wydane drukiem w tłumaczeniu Ignacego Lewandowskiego w 1988 roku.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Dzieło znane głównie z późniejszych odpisów w formie manuskryptów. Spisane około przełomu II i III wieku.

Tekst źródła (fragment):

Całą swoją ojcowiznę, jaką miał w Macedonii i w ogóle w Europie, rozdzielił pomiędzy przyjaciół, mówiąc, że jemu wystarczy Azja. Zanim jakikolwiek okręt opuścił brzeg, zabił zwierzęta ofiarne i prosił o zwycięstwo dla Grecji, która go wybrała jako mściciela za wojny tylekroć przez Persów z nią prowadzone. Persowie dostatecznie już długo dzierżyli swoje rządy; nastał czas, aby z kolei przejęli je ci, którzy będą je lepiej sprawować. Nie inne wyobrażenia niż król mieli jego żołnierze. Wszyscy oni zapomnieli o swoich żonach, dzieciach i trudach dalekiej od domu wojaczki; perskie złoto i skarby całego Wschodu uważali jakby już za swój łup. Nie myśleli wcale o wojnie i niebezpieczeństwach, lecz tylko o bogactwach. Gdy dobili do brzegu Azji, najpierw Aleksander wyrzucił oszczep jakby na nieprzyjacielską ziemię i w zbroi, podobny do wojownika wykonującego taniec przed bitwą, zeskoczył z okrętu i zabił natychmiast zwierzęta ofiarne, prosząc bogów, aby na tych ziemiach mógł znaleźć życzliwe przyjęcie jako król. Złożył także ofiary w Ilionie na grobach tych, którzy polegli w wojnie trojańskiej.

Słowniczek pojęć:

Marek Junianus Justynius - rzymski historyk tworzący w III wieku. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Marek_Junianus_Justynus

Aleksander III Wielki - król Macedonii w latach 336 - 323 p.n.e. Wybitny strateg, syn Filipa II. Stworzył jedno z największych imperiów starożytnych. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Aleksander_Macedo%C5%84ski

Pompejusz Trogus - historyk rzymski, współczesny Liwiuszowi, tworzący w I wieku. Więcej:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Pompejusz_Trogus

Ilion - starożytne miasto, znane również pod nazwą Troja.

Pytania do źródła:

Pytania do uczniów szkoły średniej

1. Jaka była przyczyna ataku na Persję przez Aleksandra Macedońskiego, w świetle tekstu źródłowego? Co chciał osiągnąć, atakując Persję?
2. Jak wyglądało lądowanie Aleksandra w Azji? Czy wiara i wstawiennictwo bogów było ważne dla Aleksandra? Wskaż odpowiedni fragment.
3. Jaką pierwszą bitwę stoczył Aleksander z Persami? Kto zwyciężył?
4. Wymień inne bitwy kampanii Aleksandra Wielkiego przeciwko Persji oraz kto w nich zwyciężył.
5. Kto, w czasie podbojów Aleksandra Wielkiego, władał Persją? Czy obaj władcy spotkali się ze sobą na polu bitwy? Jeśli tak, to kiedy?
6. Co stało się z imperium Aleksandra Macedońskiego po jego śmierci? Czy pozostało jednolite, czy zostało podzielone?

Wskazówki:

Odpowiadając na pytania należy pamiętać, że Aleksander Wielki odebrał doskonałe wykształcenie od greckich nauczycieli, m.in. Arystoteles, stąd też wzięła się fascynacja i miłość Aleksandra do Grecji oraz jej kultury. Dlatego też dokonywał podbojów pod egidą kultury hellenistycznej. Panowanie Aleksandra wyznacza również granicę pomiędzy okresem klasycznym w historii Grecji, a okresem hellenistycznym.

Aleksander, w tym kontekście, zaatakował Persję wiedząc o jej inwazjach na Grecję w V wieku p.n.e. Chciał więc zemsty, jednak nie tylko to było powodem do wojny, a raczej pragnienie Aleksandra, aby rozciągnąć panowanie kultury greckiej na cały znany wówczas świat. Imperium Aleksandra, pod koniec jego życia, liczyło ponad 5 tysięcy kilometrów długości i było jednym z największych imperiów w dziejach ludzkości.

Najważniejsze czasy:

343/342 rok p.n.e. - zatrudnienie Arystotelesa na nauczyciela Aleksandra Wielkiego

338 rok p.n.e. - bitwa pod Cheroneą

336 rok p.n.e. - objęcie władzy przez Aleksandra Wielkiego

334 rok p.n.e. - bitwa nad Granikiem

333 rok p.n.e. - bitwa pod Issos

331 rok p.n.e. - bitwa pod Gaugamelą

327 rok p.n.e. - wyprawa na Indie

323 rok p.n.e. - śmierć Aleksandra Macedońskiego

Literatura pomocnicza

Wolski J., *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 1979.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk